etical Series:-

Neetikatha [illegible]uktavali.

FIRST PART.

(Selections from Mahabharatam)

of [illegible]ublic Instruction.

A. LAKSHMANASWAMY,
President, ANDHRA PRACHARINEE GRANTHA NILAYAM,
RAJAHMUNDRY.

1922

8 As.

ప్రధానపోషకులు:

శ్రీ శ్రీ శ్రీ అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వా[illegible],

రాజమహేంద్రవరము.

ఆంధ్రప్రచారిణీగ్రంథనిలయము.

అనుబంధగ్రంథమాల. 43.

శ్రీరామచంద్ర.

నీతికథాముక్తావళి.

(ప్రథమభాగము.)

శ్రీమదాంధ్రమహాభారతమునందలి
గద్యపద్యాత్మకములగు నీతికథలు.
పాఠశాలలలోఁ జదువుబాలురయుపయోగార్థము.

మూఁడవకూర్పు.

అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి,
ఆంధ్రప్రచారిణీగ్రంథనిలయము,
రాజమహేంద్రవరము.

1922. వెల 0-8-0.

పీఠిక.

శ్రీమదాంధ్రమహాభారతమునుండి గద్యపద్యాత్మకములగు నీతికథలను బాలురకుపయోగార్థము యథారూపముగ బ్రకటించితిని. నీతితత్త్వవిశారదుండును మహాత్ముండు నగు భీష్మునిచే ధర్మనిష్ఠాపరుండగు యుధిష్ఠిరున కుపదేశింపఁబడిన యీధర్మోపాఖ్యానములు పురోభివృద్ధిం గోరు బాలుర కవశ్య పఠనీయములని వేఱుగ వ్రాయనక్కఱలేదు. ఇట్టి నీతికథలను గల్పించి వ్రాయుటకంటె నీతితత్త్వముల కాదర్శస్వరూపమును వేదతుల్యమునైన మహాభారతమునుండి గ్రహించుటయే యుత్తమోత్తమంబని యెంచి యీవిధముగ నేర్చికూర్చినాఁడను. పాఠశాలాధికారులును దీనినాదరించి బాలురకుఁ బఠనీయ గ్రంథముగ స్వీకరించినచోఁ గృతకృత్యుఁడనయ్యెదను.

బాలాంత్రపు వేంకటరావు.

విషయసూచిక.

నీతికథాముక్తావళి.

ప్రథమభాగము.

భీష్మకృత శ్రీకృష్ణస్తుతి.

సీ. శుచియును హంసుండు ♦ శుచిషత్తుం బరముండుఁ
బరమేష్ఠియును నగు ♦ భవ్యుఁ గొలుతు
మునులును సురలు నె ♦ వ్వనియున్నస్థానంబుఁ
గనరు సర్వవిదుని న ♦ ప్పురుషుఁ గొలుతు
శ్రుతులు సెప్పఁగను హా ♦ మతులు దుఃఖౌషధం
బుగ నెఱింగెను పుణ్య ♦ మూర్తిఁ గొలుతు
లోకంబు లెల్లఁగ ♦ ల్గుటనిల్చుటడఁగుట
తనయందయగు మహా ♦ త్మునిఁ గొలుతుఁ

తే. పక్షిరత్నచయంబుఁ బు ♦ ష్పవ్రజంబుఁ
బంజరము తాల్చు నారయు ♦ పాశ్రియముగ
నుండుచాడ్పున విశ్వంబు ♦ నుండుటకు సు
ఖాస్పదంబగు పుండరీ ♦ కాక్షుఁ గొలుతు.

వ్యాఘ్రగోమాయుసంవాదము.

క. సౌమ్యులసౌమ్యులభంగి న
సౌమ్యులు సౌమ్యులవిధమున ♦ జననర! చిత్తా
గమ్యతఁదోతురు వారిని
సమ్యఙ్నిశ్చయతఁగాంచు ♦ చందము సెపుమా.

వ. అనుటయు నాపగాతనయుం డేతత్ప్రయోజనం బైన వ్యాఘ్రగోమాయుసంవాదంబను నితిహాసంబుగల దాకర్ణింపుమని యిట్లనియె.

ఆ. పురికయనఁగఁబరఁగు ♦ పురిఁ బౌరికుండను
న్నృపతికౄరకర్మ ♦ నిష్ఠఁబరఁగు
నవ్విభుండు వచ్చి ♦ యధప! గోమాయువై
పుట్టెఁ బుట్టువుంగు ♦ బుద్ధితోఁడ.

వ. ఇబ్భంగిం బుట్టిన యానక్క మహావ్రతశీలంబయి మాంసంబు దినక హింససేయక వనంబునం బతితఫలంబులుం బత్త్రింబులు నాహారంబులుగా వర్తించుచుండఁ దోడినక్కలిది యేటివ్రతంబు మాంసంబేము దెచ్చియిచ్చెద మునసూగించి సుఖివై యుండుమని ప్రార్థించిన నమ్మొయికిం బోరక దృఢనిశ్చయతనుండై యుండె నంత నొక్కనాఁడు మృగంబుల కెల్లముఖ్యంబైన శార్దూలం బత్తెఱం గెఱింగి వచ్చి యగ్గోమాయువుతో నిట్లనియె.

క. నిను సౌమ్యుఁడని యెఱింగితి
   ననఘా! నను(జెందినిలిచి ♦ యతులసుఖము లం
   దిన మేలు నన్నుఁ గూర్చియుం
   డనులోకము నిందయునుప ♦ నగునీశితున్.

వ. నాతోడి బాంధపంబు సేయుమనిన నగ్గోమాయు విట్లనియె.

క. నీ వాశ్రియణీయుండవు
   గావే విను భోగపరము ♦ గాకున్నది మ
   ద్భానం బటుగాపున నా
   కీవచనములింపు సేయ ♦ విధ్ధగుణాఢ్యా.

వ. అదియట్లుండె భోగంబులుగాకున్న నేమి నీకుఁ గార్యకార్యంబులు నాయెఱింగిన తెఱంగున నుపదేశించుచు మైత్రిపాటించి యునికి గర్హణీయంబై భనదీయమూలభృత్యులసూయ నేసి ఖేదింతురు దాన నొప్పమివచ్చు నీవు వారలు గలంచినఁ గలంగకుండుటయును నాబుద్ధిపాటించుటయును సమయంబు నేసి నన్ను మన్నించుకొనియుండు మట్లైన నీకడన క్రించియుండెదననుటయు నావ్యాఘ్రింబాభంగి నడపఁగలయది మై యియ్యకొని.

ఆ. సంతసంబుతోడ ♦ సమయంబు సేసిన
   నెలమిఁబొంది నక్క ♦ పులికి బుద్ధి

వ్యాఘ్రగోమాయుసంవాదము.

క. సౌమ్యులసౌమ్యులభంగిని
సౌమ్యులు సౌమ్యులవిధమున • జననర! చిత్తా
గమ్యతఁదోతురు వారిని
సమ్యఙ్నిశ్చయతఁగాంచు • చందము సెపుమా.

వ. అనుటయు నాపగాతనయుం డేతత్ప్రయోజనంబైన వ్యాఘ్రగోమాయుసంవాదంబను నితిహాసంబుగల దాకర్ణింపుమని యిట్లనియె.

ఆ. పురికయనఁగఁబరఁగు • పురిఁ బౌరికుండను
నృపతిక్రూరకర్మ • నిష్ఠఁబరఁగు
నవ్విభుండు సచ్చి • యధప! గోమాయువై
పుట్టెఁ బుట్టియుంగు • బుద్ధిఁగోడ.

వ. ఇబ్భంగిం బుట్టిన యానక్క మహావ్రతశీలం బయి మాంసంబు దినక హింససేయక వనంబునం బతితఫలంబులుం బత్త్రంబులు నాహారంబులుగా వర్తించుచుండఁ దోడినక్కలిది యేటివ్రతంబు మాంసంబేము దెచ్చియిచ్చెద ముసయోగంచి సుఖివై యుండుమని ప్రార్థించిన నమ్మోయుకిం బోరక దృఢనిశ్చయాత్ముండై యుండె నంత నొక్కనాఁడు మృగంబుల కెల్లముఖ్యంబైన శార్దూలం బత్తెఱంగెఱింగి వచ్చి యగ్గోమాయువుతో నిట్లనియె.

క. నిను సౌమ్యుఁడని యెఱింగితి
ననఘా! నన్నుఁజెందినిలిచి • యతులసుఖము లం
దినమేలు నన్నుఁ గూర్చియుం
డనులోకము నిందయుఁజూప • నగునిశితున్.

వ. నాతోడి బాంధవంబు సేయుమనిన నగ్గోమాయు విట్లనియె.

క. నీ వాశ్రయణీయుండవు
గావే విను భోగపరము • గాకున్నది మ
ద్భావం బటుగావున నా
కీవచనములింపుసేయ • విద్ధగుణాఢ్యా.

వ. అదియట్లుండె భోగంబులుగాకున్ననేమి నీకుఁ గార్యాకార్యంబులు నాయెఱింగిన తెఱంగున నుపదేశించుచు మైత్రిపాటించి యునికి గర్హణీయంబై భవదీయమూలభృత్యులసూయసేసి భేదింతురు దాని నొప్పమివచ్చు నీవు వారలు గలంచినఁ గలంగకుండుటయును నాబుద్ధిపాటించుటయును సమయంబుసేసి నన్ను నున్నించుకొనియుండు మట్లైన నీకడ వర్తించియుండెదననుటయు నావ్యాఘ్రంబాభంగి నడపఁగలయదియై యియ్యకొని.

ఆ. సంతసంబుతోడ • సమయంబుసేసిన
నెలమిఁబొంది నక్క • పులికిబుద్ధి

సెప్పికొనుచుఁ దగ వ ♦ సించెఁ దదీయుని
కేతనమునఁ బులియుఁ ♦ బ్రీతిసలిపె.

వ. కొంతకాలంబునకు నమ్మృగరాజు మన్నించు విధంబును నగ్గోమాయువు దదీయహితాహితంబులరసి బుద్ధిసాచివ్యంబు సేయుతెఱంగునుజూచి చూపోపక యప్పులిమూలభృత్యులు దమలోనంగూడికొని యొక్కనాఁడు.

క. పులిసమలెనుమాంసము వెర
ఎలవడఁ దా మపహరించి ♦ యానక్కకు ని
మ్ముల నిల్వంగాపించిన
నిలయంబునఁగొందిఁబెట్టి ♦ నేర్పారంగన్.

వ. ఉన్నంత భక్షణపదార్థపరిరక్షణంబును దాన చేయునదిగావున నగ్గోమాయు వప్పనికింజొచ్చినమాంసంబుగానక యెవ్వరేని మ్రుచ్చిలికొనుటగా నెఱింగినదియై శార్దూలంబున కెఱింగించిన నామ్రుచ్చిమి యప్పులి యరయందొడంగిన నప్పటిభృత్యులు గపటోపాయంబువన్ని.

క. నెమకిపరివార మమ్మాం
సము గను తెఱఁగును ఘటింప ♦ శార్దూలముచి
త్తము నక్కవలన విరస
త్వము నొందిన నెఱిఁగి భృత్య ♦ తతియిట్లనియెఁ.

ఆ. నక్క కేటివ్రితము ♦ నుక్కిక యిమ్మాంస
మపహరించినపుడ ♦ యబ్బెనేని

నేమిన్నైనఁ జేయు ♦ నిదిపాపశీలంబు
గపటధర్మకంచు ♦ కంబుసువ్వె.

క. తానఁట మాంసముఁ దిననఁట
యీనక్కయు బేలు వెట్టె ♦ నిన్నాళ్లును నీ
యాంచె మఱుమాటపలుకిం
గా నోంమగు మిదియునడసఁ ♦ గార్యములయెడ౯.

క. అనుటయు మృగపతిమనమునఁ
గనలుగదిరి నక్కఁబట్టఁ ♦ గాఁ బంచి వధిం
పనుబుచ్చె దాని నంతయు
వినియప్పలితల్లిగరము ♦ వెసఁజనుదెంచెన్.

వ. చనుదెంచి యావ్యాఘ్రవరునితో నిట్లనియె.

క. ఇట్టియెకృత్యంబులుగల
యట్టిదె యీనక్క. బేల ♦ నైతివి భృత్యుల్
పుట్టినకోలెను గుటిలత
లెట్టులుటివిసేయ రకట! ♦ యెఱుకగలిగనే.

తే. బుద్ధిమంతునివలన దు ♦ ర్బుద్ధు లధికు
వలన హీనులు, దూపసి ♦ వలనఁజెనఁట
వా రసూయులు సెయుదు ♦ రిరసమును
నింత యెఱుఁగంగవలవదే ♦ యీవు గోషుక.

క. ధర్మ మధర్మముభంగి న
ధర్మము ధర్మంబుమాడ్కిఁ ♦ తనయా! తోఁచున్

నిర్మలమతి నరయవలయు
ధార్మికతన కోరువాఁడు ♦ దన కేర్పడఁగన్.

క. వినుమీ గోమాయువు ప
చ్చినయంతటనుండి మనకుఁ ♦ జేసినహితముల్
గనుఁగొనఁగవలదె యీతెర
మునవాఁడిటు సేయఁడను స ♦ మూహాయునలదే.

క. హితుఁడగుమంత్రిం గుటిలుల
యతికపటోపాయములకు ♦ నగపడి తెలుపన్
మతిఁదలఁతురె! పతి సుపరీ
క్షితంబుగా వింపకొకటి ♦ సేయందగునే.

చ. అనవుడు నక్కరాఁబనిచి
యన్నలిఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి బొప్పముల్
గనుఁగవఁగ్రమ్మఁ బల్కలఁ ద
గంగఁ బెద్దయు గారవించి
న్నినుము మృగేంద్ర! మున్నటుల
నీవు సభన్ ననుమంచివాఁడ వీఁ
డని కొనియాడి యిష్టుడగ
టార్చితి పంపును నాదుమానసమున్.

వ. అని పలికి గోమాయువు వెండియు.

క. నను నీవు పదస్థునిఁగా
ననఘా! చేయంగఁదలఁచి ♦ నన్నాడ నీభ్ర

త్యనికాయము కఱవులఁబడ
కునికియు నాబుద్ధివినుట ♦ యును మఱవమికిన్.

వ. బాసనేయవే యట్లుంగాక.

ఆ. ఎఱిఁగియును నెఱుఁగ ♦ కేసియు నొక్కని
భంగపెట్టి పిదప ♦ సంగతుఁడుగఁ
జేసికొనుటమేలె ♦ సిరిగలవానికి
నట్టినిలుపు వాని ♦ కగునె హితము?

క. అని పాసి యరణ్యమునకుఁ
జని యంశనదీతునొంది ♦ సద్భావఖ్యా
తి నెఱయఁ బరమస్థానం
బునకగ్గోమాయునరిగెఁ ♦ బురుషవరేణ్యా.

వ. ఈకథ పూర్వాపరవాక్యంబులయందలి తాత్పర్యం
బు నిరూపించి.

క. వావిరిమాటలఁదేలక
బానంబునఁ గీడుమేలుఁ ♦ బరికించి యస
ద్భావుని సద్భావుని నవ
నీవర! యొర్పెఱుపనెఱుఁగ ♦ నేరగివలయున్.

ఉష్ట్రిచరిత్రము.

సీ. ఆలస్యమును నస ♦ హాయత్వమును నొప్ప
వవిలేని పతి సుఖ ♦ మ్మైచరించు
వినుతొల్లియొక యుష్ట్రి ♦ మనితరసాధ్య త
పంబుసేయఁగ మెచ్చి ♦ బ్రహ్మవచ్చి
యర్థించినది యేమి ♦ యనిన నాలొట్టియ
యొప్ప నా మెడ శత ♦ యోజన ప్ర
మాణంబగుటకోర్కి ♦ వాణీశ! నావుఁను
నట్లగుంగాకని ♦ యతఁడనినియె,
తే. నదియు వరగర్వమున సహా ♦ యంబునొల్ల
కలసభావతనుండుచు ♦ వలచియొక్క
నాఁడు దనయట్లుసాఁచి కా ♦ ననములోన
వంగికొని మేయఁగాఁ బెను ♦ వానవచ్చె.
క. వచ్చినఁ దన మెడసాఁగిన
యచ్చటిగుహలోన నుత్త ♦ మాంగంబిడి తా
నిచ్చమెయి నిమురవోవఁగ
విచ్చలవిడి నొక్కనక్క ♦ నెలదియుఁ దానున్.

వ. అగుహసొచ్చెం జొచ్చి యాఁకటిపెల్లున నాలుం
దానును నొక్కట నాలొట్టియ కుత్తుకకబళించి నెత్తురుంగం
డలు నొండొండ మ్రింగం దొడంగె నంత మేలుకని యాలొ

ట్రియు మెడమఱల్చునంతకు నానక్కలు సరంబులు ద్రెవ్వం గఱచిన నెఱిదప్పి యయ్యుష్ట్రంబు నిర్గతప్రాణంబయ్యె న ట్టిచందంబుగాక నీవనాలస్యుండవును, ససహాయసంపన్నుండ వును నై నెగడు మనిన సజ్జనపతి యతనితో శత్రుండధిక బలుండైన నల్పబలుండగురా జేయోజ నాపదనిస్తరించు నను వుడు నతండు సముద్రసరిత్సంవాదం బాకర్ణింపుడు దాన నీయడిగినయర్థంబు దేటపడియెడునని పలికి యిట్లనియె.

సముద్రసరిత్సంవాదము.

తే. ఉదధి సుఖగోష్ఠినుండి తా ♦ నదులతోడ
మీతటంబుల తరువులు ♦ మీరు దోఁగి
పెఱికిపాఱినఁ గూలు నే ♦ వేతసములేల
పెఱికిపోవవు మీ కేమి ♦ ప్రియము సెప్పుఁ.

వ. వాని నున్మూలింప మీకు శక్యంబు గామిం జేసి యో వానికింకఁ జేటువాటిల్ల దిదియేమి యనవుడు గంగ యి ట్లనియె.

క. బిగువెడలక నిలిచినఘన
నగములు వేతసచయంబు ♦ నమ్రంబై పె
ల్లగు మా వేగముగడపి యు
నగొనుఁబునాస్థితిన బ్రదుకు ♦ నమకూరంగన్.

వ. అనిమో నాప్రభ్వలిచట్ల తెలంగుఁగనుంగొని.

ఆ. అరినృపాలుపంపు ♦ నాత్మీయశక్తియు
నెఱిఁగి మూర్ఖవృత్తి ♦ నెదురుపడక
యుచితవృత్తి నతని ♦ యుద్ధతి నేవరిఁ
గడపి కీర్తిఁబలుఁడు ♦ నెడఁకి నిలుము.

కుక్కురనీచత్వముం దెలుపునట్టి యితిహాసము.

సీ. వినుమొక్కయితిహాస ♦ మనుపమంబగు నిపం
బునఁ బేర్చువాఁడొక్క ♦ మునివరేణ్యు
నాశ్రమంబున దద్ద ♦ యూఁపు తేషంబున ●
నిఖిలజంతువులను ♦ నాదటం బ్రీతి
వసియించి సుఖముండు ♦ [illegible] నొక్క కు
క్కురము మృత్ప్రభుత్తము ♦ [illegible]
నమ్మునిమొలగిన ♦ యాచట [illegible]
వర్తింపనొకదుప్పి ♦ [illegible]

తే. కలవనచ్చిన నమ్ముని ♦ [illegible]
తెచ్చి నాకుక్క నావేఁట ♦ [illegible]
మైనదుప్పిగాఁ జేసిన ♦ నడగిపంగ
కవియ భయమంట [illegible] ము ♦ [illegible] వియదుప్పి.

సీ. అట్లుబెబ్బులివచ్చి ♦ యడలిన బెబ్బులిఁ
గాఁజేసి గెలిపించెఁ ♦ గరుణమీఱ యు
నొకమత్తకరిఁజూచి ♦ యోటుమై నొదిఁగిన
నుద్ధతిఁగరిఁజేసి ♦ యొసఁగె జయము
సింహంబు దెసభీతిఁ ♦ జెడి పాఱుతెంచిన
ఘనసింహముఁగఁజేసి ♦ గర్వమిచ్చె
శరభంబుధాటికిఁ ♦ జకితమైన సుదగ్రి
శరభంబుఁజేసి ♦ యుత్సాహిఁజేసె

తే. నిట్లుదివసక్రమంబున ♦ నెక్కుడైన
సత్త్వముఁగఁ జేయఁగాఁ గుక్క ♦ శరభభావ
మండితంబయి తిరుగుచు ♦ నుండిపూర్వ
వాసనానీచమగు మనో ♦ వ్యసనమున.

వ. ఇట్లని విచారించి

చ. ననుఁగనియొంచునత్త్వము ను
సంబున బెగ్గిలి పాఱునప్పుడీ
మ్మునివరుఁ డిట్లపోత గృప
మొనక్కలన్నా శరభంబుగాఁగఁ జే
యునో తగదాని నట్లయున
నుద్ధతి నాకుఁ జరింపఁగానుగా
పున నితనిన్ వధింతు నెర
పున్ బలముఁ సరియుల్లసిల్లఁగన్.

తే. అనువిచారంబు దివ్య బో ♦ ధాత్ముఁడైన
యమ్మునీశ్వరుఁ డెఱిఁగి యీ ♦ యధమజాతి
యున్నతస్థితి నొందుఁ గునే ♦ మున్న పోలెఁ
గుక్కయయి యుండుఁగా కన్నఁ ♦ గుక్కయయ్యె.

వ. కావునం గులహీనులు మాననీయులుగా రట్లుం
గాక విశేషం బాకర్ణింపుము.

చ. కులమనిపట్టి చిత్తమునఁ
గూరిన కీడరయంగ లేకయ
గ్గలపు విభూతి దుష్టునకుఁ
గల్గఁగఁ జేయుట గర్హ మెట్లు భృ
త్యులమది యున్న రూపరసి
యుత్తమ మధ్యమహీనరూపపా
త్రలకుఁ దగంగ నయ్యయి ప
దంబుల నిల్పుట నీతి భర్తనున్.

కాపవర్గ సాఖ్యానము.

సీ. అవనీశ! పారియా ♦ త్రాచలంబున నుండు
నొకబోయ ధర్మసం ♦ యుక్తబుద్ధి
వింటనేర్పరి మృగ ♦ వితతి పరికార్ఙఁ
దారుణ్యదేశనం ♦ ధారశాలి

తల్లికిఁ దండ్రికిఁ ♦ దద్దయు భక్తిఁజే
ఫలమూలమధుమాంస ♦ ములను మేలి
కూడు గూరలు సమ ♦ కొల్పి వారికిఁ దృప్తి
యావహించుచు శయ ♦ నాసనాదు

తే. లగుపదార్థముల్ హృద్యంబు ♦ లుగ నొసర్చు
వలయునాహారములు ముని ♦ వరులకిచ్చుఁ
బగఱఁ దొడరినఁ బరిమార్చు ♦ భండనమున
నొకఁడ వేవురనైన స ♦ హోగ్రగతుల.

క. కాపవ్యుండను పేరను
దీపించినయతని భూరి ♦ తేజముగని ర
క్షాపరుఁడు వలయు మనకని
యాపాలమునఁగల్గు దస్యు ♦ లందఱుఁదమలోన్.

ఆ. అతనిఁ దమకునెల్ల ♦ నాధిపత్యము సేయు
వానిఁగా వరించు ♦ వారుగాఁగ
నిశ్చయించి కూడి ♦ నెమ్మిమైఁ జనుదెంచి
కాంచియిట్టులనిరి ♦ గౌరవమున.

క. బలవిక్రమసంపన్నుఁడ
వలఘుచరిత్రుఁడవు మమ్ము ♦ నందఱఁ బ్రభుఁడై
తలకొని రక్షింపుము నీ
వలచినపనిగొనుము పుత్ర ♦ వర్గముఁబోలెన్.

వ. అనిన విని యతండు వారల కిట్లనియె.

సీ. శిశుజనమునిజన ♦ స్త్రీజనంబులఁ జంప
గాఁ బెట్టినాఁడైనఁ ♦ గడఁగి మీఁద
గవియక పోషుచుట ♦ కల్మషం బంగనఁ
జెఱపట్టఁదగదు వి ♦ శేషమొకఁడు
వినుఁడెట్టి సత్త్వజా ♦ తిని బెంటఁ జంపుట
పాపంబు గోవుల ♦ బ్రాహ్మణులను
సంకటపెట్టంగఁ ♦ జనదు తతీయుహిం
తముగోరి పూనియు ♦ ద్ధంబు సేఁత

తే. యధిక పుణ్యంబు సత్య క్రి ♦ యావిఘాతి
మాచరించుట గడుదోష ♦ మవనిఁ బ్రజను
బాధగావించి కుడిచి శ ♦ నంబు దోలుచు
పురువుగతి నది నోలియుంగఁ ♦ బోలియునతఁడు.

న. అని చెప్పి మీఁరలిధర్మాధర్మంబు లెఱింగి నాపంచిఁ తెలంగుసఁ దిరిగెద రేసి మీఁకు ముఖ్యంబైన యు సత్యంబు సౌఖ్యంబులం బెనువ మీ యోగక్షేమంబు లరసెద ననియె వానిక వారండఱుఁ బ్రీతింబొంది యాతనివచనంబున ప్రర్తించి నద్ధిల్లి రిట్లు కాపవృంతు సాధులకు హితంబగునట్లుగా వ్యసులం బాపంబులకుం బాపి తానును వారును నిహపరసిద్ధులం బ్రశస్తి వహించె.

క. కాపవ్యోపాఖ్యానము
పాపహరము దీనిశ్రవణ ♦ పఠనము లటసీ

వ్యాపారక్షేమంకర
రూపములగు దస్యుమృగవి • రోధములడఁచుమీ.

దీర్ఘదర్శిమొదలగుమత్స్యములయుపాఖ్యానము.

వ. అని చెప్పి భీష్ముండు వెండియు నిట్లను దీర్ఘదర్శియుఁ బ్రాప్తకాలజ్ఞుండును, దీర్ఘసూత్రుండును ననుమత్స్యంబులుమూఁడు జలచరబహుళంబగు నొక్కయేటిమడుఁగునఁ దమలోఁ బొందుగలిగి యుండునవి. వేసవిసొచ్చిన దీర్ఘదర్శి దక్కటి రెంటిని గూడం బిలిచి.

క. మనకింకఁగఁ బోవు నీ
రెడఁ ద్రెచ్చిన నొంటుచోటి • కేఁగఁగరా దె
వ్వాఁడు చింతనసిబ్బులుగల
మనువునకుం బోవలదె • మనకిట్లనుడున్.

తే. అనినఁ బ్రాప్తకాలజ్ఞుఁడి • ట్లనినెడు నేది
ప్రాప్తమయ్యెనకార్యంబు • భంగినెట్టేఁగి
యప్పటికిఁ దగినట్లు నే • యుంగవలయు
నానితోపాయవృత్తి నే • మఱుటలేక.

వ. అనిన నయ్యిరుదెఱంగుల పలుకులు విని దీర్ఘసూత్రుం డిట్లనియె.

క. జలనిధిచంద్రంబును సు
న్మృతమునొప్పంగ నిప్పుడేము ♦ నూలేను ని[illegible]
నడిచిపడు [illegible]నప్పగ
లుమగుహ నాలతను [illegible] ♦ ముయ్యసలెలిలఁతోన్.

క. అనాటయు పదగర్భముగా
దని పలుకుచు [illegible] ♦ యంబుగ్రంథోక
జనితాభయమగుసుధములఁ
జనినొచ్చెం బద్దమానపు ♦ సమ్మసులెలన.

న. తక్కిన రెండును సంపదలేక సిద్ధ పలిటిను యమ్మ త్స్యద్వయంబునకు భయంబు పుట్టం గలిపియాడినసంబులకు.

క. బాలకునికి పదల్లిన్నఁ గఁ
బాలబెడిప్పమి యుండు ♦ దినదినిఁగ పప్పుగ
బాలక మును సంగ్రహమునకి
కాలుబలు బాలరుబులుచోప్ప ♦ గ్రహమగాకుగా.

క. వెరస్సను నాలుంలల నా[illegible]
గరముల మాన్యములఁబట్టి ♦ [illegible]
బారయుచుఁ దాక్ష్వనిగ్రసన్నఁగ
గరమూహించుకొనఁ బ్రా[illegible] ♦ [illegible]నన్.

క. ఇం దోకల్రాణగటుబి గమ
నాందంగా గుర్తిచ్చినట్లు ♦ యుండుద కు కి

క్రిందుకొనుట మానంగ న
మందత నది యెడల విడిచి ♦ మనుపుదఱిసెదన్.

క. అని యొకగుదిమీలసముమ
నెనయంగాఁదూఱికఱిచి ♦ యిరుదాడలఁ జాఱి
వోసరంగఁబట్టుకొని గ్రు
చ్చినచందముదోఁప మూర్ఛఁ ♦ జెందినభంగిన్.

వ. ఉన్నంత వేఁట దీఱె యగ్గుదిగలయతండు.

క. తెలిసీటరొంపిపవోనం
దొలుచునెడం బ్రాసువిడిచి ♦ మరితంబునకుం
దొలఁగి పొరదప్పి యందొక
జలచరమున్నయెడ కేగి ♦ సంభ్రాంతగతిన్.

క. ముట్టఁబడి దీర్ఘసూత్రుం
డిట్టట్టరుగంగ నుపాయ ♦ మేది యొకనిచేఁ
బట్టువడెఁ దనదుడెందము
పట్టునదలి చకితవికల ♦ భావేంద్రియుఁడై.

క. విను దావవ్వేలఁగార్యము
గనికొనవలయునని మున్న ♦ కావింపఁగ నే
రనిజనుఁడు దీర్ఘసూత్రుం
డనునమ్మత్స్యంబుభంగి ♦ నాపదనొందున్.

తే. అప్పటికిఁ దోఁచినట్టులు ♦ దప్పకుండ
ననుపుతో ధృతిగల్గి కా ♦ ర్యంబునడపు

నతఁడు పాప్రిష్ఠజాలక్షుని ◆ యస్త్రహోలెఁ
బరమసంశయ మయ్యెడు ◆ బ్రియసఖుఁగాంచు.

క. ధుర్యత ననాగతములగు
కార్యము లూహించికని త ◆ గంభీరుఁడగుచు
చార్యుఁడు సౌఖ్యముఁబొందయును
నార్యస్థితి దీర్ఘదర్శి ◆ యనుమీనుక్రియః.

పలితరోమశులను మూషికమార్జాలంబులసంవాదప్రకారము.

సీ. అడవిలో నొకమఱ్ఱి ◆ యానుగున లోఁగలఁ
బలితుండను నొక్క ◆ యెలుక యుండు
నమ్మ్రానిజమువీఁడ ◆ ననిశంబు లోమశుం
డనుపిల్లి నసియించు ◆ నాసమీప
మున సంచకడ నిత్య ◆ మును మ్రాగంబుల కురు
లొడ్డి వేఁటకువచ్చి ◆ యొకఁడు మార్జాలఁ
డగపడ్డవానిఁగాం ◆ చరుగు నొకసన్య సా
హారంబునకుఁ బెల్లి ◆ యాచటఁదిరుగఁ

తే. బోయి యుఁగఁబడియుండఁగఁ ◆ బొంచికాంచి
భయముదక్కి యచ్చోటునఁ ◆ బలితుఁడరుగు
గుబ్బురఁగఁ బందిరకుండను ◆ గాంబఫులుఁగు
హారితుఁడనిమెసు ముంగియు ◆ సంతఁచోఁటె.

వ. ఎరకై వచ్చి యిట్లుదోఁచిన నయ్యెలుక యారెంటి బారికిందప్పిపోవరామిఁదలంచి బెగ్గలించియు ధైర్యంబుకలిమిం గార్యంబూహించి యప్పిల్లిం గొంతొకసేపు జనుదెంచి దాని తో నిట్లనియె.

క. ఉరిదెగిన్వాఁ గోటికి యిప్పుడ
వెఱవాఱఁగ నీకునేను ♦ విడుగరసేయన్
దొరకొనుట నీదుభాగ్యం
బగితత్త్వముదోఁచుంగి మైత్రి ♦ యలవఱుపుమదిన్.

క. ముంగికి గూబకు నగపడి
యంగంబులువడఁకుచున్న ♦ యది నా కెమ్మై
సంగతిగలిగిన నీయు
త్సంగంబుననుండ భయము ♦ దప్పుడు నేనున్.

చ. అనవుడుఁ బిల్లియిట్టులను
నా ర్తశరణ్యుఁడ నయ్యెదట్ట నీ
కనఘ! హితంబుసేయనల
దయ్య! జగత్పతిసాక్షిగాఁగ ని
ప్పుడ దగఁబూనితిన్ వెలుపు
వారి నడుం గడయంగరమ్మ న
చ్చిన నకులంబు గూబయును
జేరఁగనేరవు నాకునోడుటన్.

ఆ. అనిన నట్లయగుట ♦ నాత్మనెంతింగియు
కాఁడె సంధిన్యైన ♦ నాఁడు బ్రదుకు

[illegible] ♦ [illegible]

నిన్నుం జెందె బుద్ధ ♦ నిశ్చయముగను.

క. అని పలికి పిల్లదిగ్గన
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
బును సకులము [illegible] ♦ [illegible].

క. సకులము [illegible]
కకు సంతసమంది [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] మయ్యూరి [illegible]
కక యలసాత [illegible] ♦ [illegible].

వ. అమ్మయి [illegible] మయ్యూరిం [illegible]
కుంపుట యుతింగి [illegible].

క. తగునే [illegible]
వగు [illegible] ♦ [illegible]
తగుట [illegible]
వగుటోన్నన [illegible] ♦ [illegible].

చ. అనుటయు [illegible]
నాశ్రి[illegible] [illegible]
[illegible] బారయుంగ [illegible]
[illegible] గుందనమేను [illegible]
[illegible] సమ్మతిన
నెట్టన [illegible] యుర్యూరిం [illegible]

మనమున నెగ్గుగాఁ గొనకు
మాలనిఁ గాంచిన యప్పుడె ద్రెంచెదన్.

క. ఉరిఁబాసి యేమిదలఁతో
యరిత్వమున వినుము ప్రబలుఁ • జైనయతనితో
వెరవున సంధిగొనర్చియుఁ
గరంబు నమ్మమియ నీతి • గాఁ గొంద్రు బుధుల్.

ఉ. మాలనిరాకఁ గాంచి భయ
మద్దితమైన మనంబుతోడ న
క్కాలమునందు నీకుఁ జనఁ
గావలయున్ నెనమాని పైకినా
మాలయముం జొరన్ నమయ
• మప్పుడ నాకునుగాన నర్తితి
న్నేలొనరింతు నమ్ము మిది
నిక్కము గర్జము నీవెఱుంగవే.

క. అనిన్నృపు నక్లేలతలఁప
వినుము భవత్ప్రాణరక్ష • నెనఁ జేసితి నే
ననఘా! నీవును నమ్మయి
నను నాపదఁ బాపవలదె • నమ్మిరయమునన్.

ఆ. ఆనినఁ బిల్లికిట్లు • లను నెల్క వేగిర
పడకు ముచితకాల • భావ్యమైన
యత్నవిధిగదా న • మగ్రిఫలత్వంబు
నొందు నొంపవలఁప • కూరకుండు.

వ. అని యిట్లు పలుకుచుండును, గోమశకుండును నొండొ రులతో మాటలాడుచుండ వేనుసయమ్యె స్త్రీయెను.

క. తనతోఁ గొందఱు కుక్కలఁ
గొని యేతేరంగఁ గేలఁ ♦ గ్రూరకృపాణం
బును భీకరభంగిగ వేసఁ
జనుదెంచెన్ మాలఁడధిక ♦ సంరంభమునన్.

ఆ. పరిఘనాముఁ డైన ♦ పాపాత్ముఁ గని భయ
మడరఁ బిల్లి యిట్టు ♦ లనియె నింక
నేమి సేయువాఁడ ♦ నిదె వచ్చె జముదూత
వోలె సత్వరముగ ♦ మాలవాఁడు.

క. అనిన విని యోడ కోడకు
మనుచుం దెగఁగొట్టికి వేగ ♦ మయ్యుర్విఁ బలికుం
డనయముఁ జకితాత్ముండై
చనియెన్ గోమశకుఁడు సవసి ♦ జమ్ముపైకి వేసన్.

చ. ఎలుకయు బొక్కలోఁ బలికె
నేగి ముదంబునఁ బొంచియుండె సం
కులముగ నేగుదెంచి పరి
ఘుండరి నుగ్గుగఁ బిల్లిఁ జూచి వి
ష్ఫలతరుఁ జిత్తమెంతయు విషా
దమునొందఁగఁ బోయెఁ, బిల్లి యు
మ్మలుకకు నిట్లనుం జెవికి
నింపగుభంగి సుధా త్తగిలిగన్.

ఆ. మేలుసేసి తగిన ♦ మిత్త్రునిఁబడసి త
త్సుచరితములవచ్చు ♦ సుఖము లనుభ
వింపఁజూచుటుడిగి ♦ వేర్పడియుండుట
యరయ నీతివిదుల ♦ తెరువుగాదు.

చ. అనఘ! భయంబునొందుటిది
యారయ బేలఁదనంబు నెమ్మిమై
మునుననునమ్మి చెంది భయ
మోక్షణముం గని నాకుఁ జాలమే
లొనరఁగఁజేసి నీవు మది
నుల్లమునం దగవిశ్వసింపకి
ట్లునికి సుఖంబె నాదు సిరి
కుక్తుఁడవయ్యెదు రమ్ము ప్రీతితోఁ.

క. బలవంతులైన చుట్టం
బులు నేనును నీకు మేలు ♦ పొసరింపఁగ ని
మ్ములమనుట యొప్పదే ననుఁ
గలసిమనుము విడువుశంకఁ ♦ గనుమభిమతముల్.

వ. అపుడు విని పలితుఁడు రోమశునితో నీపలుకు లుచి
తంబులు నామాటలు వినుమని యిట్లనియె.

చ. అరులనమిత్త్రులం దెలియ
నారయు టెంతయు సూక్ష్మకృత్యమ
వ్వెస నతిదుర్లభం బరులు
వీరసనుండియు మిత్త్రభావముం

బోరయుటయుఁ సుహృజ్జనుల
ద్రోహిక గల్గియు శత్రులోగుణ
స్ఫురణమొకట్టు సూక్ష్మయుఁ
జాతమునుగాదె ధరిత్రి నెల్లెడన్.

వ. కావున నిన్నుఁ బట్టియుం గదియుట గర్జంబు గాదు నీవును మద్వశగతిం బొందుమనుచు జాతిచేసియు నీమూలం జనదె ట్లంటేని.

క. బలవద్రిపులు ప్రియమాడిన
ముల్లక్కై బోకఁ బహుకా గన్గరి ♦ నాలుమునం నేనుం
గులు దీమంబులసిజ్జక
గిలి నెట్టసన పట్టువడిన ♦ క్రియఁ జనుగనుతి!

చ. అరయుడ మిత్రిభావమునె
యన్యుని కార్యము పొందఁగన్గొని
న్వైరపుఁ బొముఁ బట్టునదె
నిక్కముగ నమ్మని దాసినాటకీ
గరము పోలంగఁ జేయునది
కర్జమునట్టి చరంబు గాన్పదే
పొరుగున నుండి సిరి హింస
ముం దగఁ జేసెదనిప్పుడుచెనే.

మ. విను నీ కామినమేను నీయుడౌఁ గను
పిశాచనముం బూనితే
రిన నీచిత్తమొకప్పు హస్తాని

రీభూతమై దుర్వినో
దసహింసారతినొందు నీసుత సుహృ
ద్బంధువ్రజంబేని మఱ్
చుఁగన్నన్ సహియింప దాత్మఁగరుణ
స్మశ్నింపు మిట్లుండెదర్.

వ. అని యంతనిలువక.

క. బలితపుటుఁ బడి పేరాఁ
కలితో రేయెల్లనున్న • కతమున నీకుం
జలిది వలసి పిలిచెద విటు
వలయునె నీపలుకునమ్మ • వత్తునె చేరన్.

ఆ. అనుచు నిట్టుదలఁప • నగునె మత్ప్రాణర
క్షకుఁడవైననిన్ను • శత్రుఁగాఁగఁ
దలఁతునే కృతజ్ఞ • తయుఁ బౌరుషంబును
గలుగ నేను వెలివ • వలవ దనఘ.

వ. అనిన గోమశునకుఁ బలితుం డిట్లనియె.

క. నీవలన నేను బ్రదికితి
నీవును నాకతన మాల • నికి నగపడ నై
తివిధమునఁ గల్గు సుహృ
ద్భావము సాలు నినుఁ జేరఁ • దగ దిటమీఁదన్.

వ. ఇవ్విధంబునను శత్రువాక్యంబులుం గలవాకర్ణిం
పుము.

క. బలవంతుఁడ్డైన [illegible]
వలనఁ బ్రయోజనము [illegible] ◆ [illegible]
గలసియు నడగడచుచుఁగా
దొలఁగవలయు [illegible] ◆ [illegible]లయుక్.

ఆ. [illegible] ◆ [illegible]
తగినవా[illegible] ◆ [illegible]
యుండఁదగదు[illegible] ◆ [illegible]
యుండి గురుల[illegible] ◆ [illegible].

వ. ఇట్లది బ్రమను [illegible].

క. నినుఁబోంట్లను [illegible]
నును బ్రిది [illegible]! [illegible] ◆ [illegible] వంచా
లనియుట్టవా[illegible]
నినుఁబోంద[illegible] ◆ [illegible].

క. అనిన విని [illegible]
చనుఁదో[illegible] ◆ [illegible]
నను [illegible]
జనినను[illegible] ◆ [illegible].

క. పలుపగ[illegible]
డలఁగుటకును [illegible] ◆ [illegible]
గలసికొని బ్రి[illegible]
మ్యలుకయుఁ [illegible] ◆ [illegible]దగక్.

బ్రహ్మదత్తునితోఁ బూజనియనుశకునికైన సంవాదప్రకారము.

సీ. బ్రహ్మదత్తుండనఁ ♦ బరఁగిననరపతి
నగరఁబూజనియను ♦ నామమొప్పఁ
జతురభాషిణియొక్క ♦ శకునివర్తిలుచుండు
నది పిల్లఁబెట్టియుం ♦ డారఁ బండ్లు
దెచ్చి యర్మిలి దాని ♦ కిచ్చుచోఁ మేలేత్రి
యధిపపుత్రునకిచ్చు ♦ నందుఁగొన్ని
వాఁడును మచ్చిక ♦ వచ్చి యప్పిల్లతోఁ
జల్లాటమాడుచు ♦ సంచరించు

ఆ. నొకన్ని నాఁడు దాది ♦ యొద్దలేకుండ న
ర్ధారకుండు పిల్ల ♦ తల నగల్చి
చంపె దానితల్లి ♦ చనుదెంచి కని మది
నిట్టులనియెశోక ♦ మునకమొనఁగ.

తే. అకట కూడిమెలంగి యే ♦ మొకటిగాను
స్థ నిదియును దాను ♦ ననుభవించుఁ
బట్టియాడుచునుండు ని ♦ ర్భాగ్యజాతి
పడుచు చంపెనె యిట్టు దీని ♦ కూడుక మిడుక.

ఆ. రాచకొడుకుగాఁడె ♦ రాచవారికి నేటి
పరిచయంబు వేగ ♦ నెరుఁగవినుచు

హింతను మాటాడు రాజా ♦ యింత యిమ్మనకనుచు భా
వ్రముల సమదమతులు ♦ దౌర్భాగ్యగతులు.

క. ఊహఁగదే ద్విజసంఘము
గోపంబున రాజసేనలు ♦ గుర్తులు గంపుల్
తేసముకొల్పగ గొబ్బున
నే పెలికి రయమునఁ గదిసి ♦ యెపుడే నగిసెన్.

వ. ఎగసి యుపోష్టల బ్రహ్మదత్తుండను విప్రుఁ డిట్లనియె.

క. చేసి సద్గుణ దత్తులము
చేసితం గుడిచెఁ గాని ♦ శిరసు వడిని నా
చేసిన కార్యములే దేఁ
జేసితి మాయాంగనాగి ♦ సందియ మిమ్మెన్.

చ. అనవుడు బ్రహ్మదత్తుఁడు
యర్థిని నీ దయఁ గీనాశునకు
చనుటను నామనసు బట్టి
పాదములఁ దాపుటయు నెట్లు
మిన్నసలవుమన్న బాసిన నే
మించునవారి వారు దేశఁ బట్టి
పెనుబగనొంద మాటనిన
బెల్పడి క్రమ్మఱం జేరు మాన్య నే.

వ. అనిన విని యతండు.

క. చేసినదానికి నూఱుగఁ
జేసినఁ బగ యుంటతోడ ♦ దెసఁగాఁక గుంటల్

డాసిన నమ్మేలు విడిచి
దోసము వెట్టుదు రె మెట్టి ♦ తుచ్ఛులుఁ జతురా.

వ. అనిన నతనికి శకుని యిట్లనియె.

క. నెయ్యము సెడినను మాటల
తియ్యందనము వట్టి పగ మ ♦ దిఁ మఱచినఁ జా
వయ్యెఁ గల కయ్య మఱి చే
టయ్యె నొకటిమూఁడుఁ గాక ♦ యది మేలగునే.

ఆ. వినుము నేలఁ దోచి ♦ కొనినను, దాయాదు
లైన, మాటమాట ♦ కైన, నాఁడు
వారియెడను గీడు ♦ వారక చేసినఁ
బగ జనించు నిట్టి ♦ భంగు లైదు.

ఆ. పగయుఁ గల్గెనేనిఁ ♦ బాయునె గూఢమై
మాఁగిన నగ్నియున్న ♦ మాడ్కి నుండుఁ
గాన నమ్మ బేల ♦ కాలాంతరంబున
నైనఁ జెడును సంది ♦ యంబు వలదు.

క. జననీజనకసహోదర
తనూభవులసఖులనమ్మఁ ♦ దగ దనినను నె
మ్మనమునఁ బగ గలవారలఁ
జనునే నమ్మంగ వినువు ♦ చతురవచనముల్.

వ. అనుటయు బ్రహ్మదత్తుండిట్లనియె.

క. కాలవశంబునఁ గీడు
న్మేలును జనులకునుమూఁడు ♦ నీకును నాకుఁ

వారి యని సంతోషించెన్
బేలన యే సంతోషిల ◆ [illegible] భాగ్యంగా.

న. అనిన విని నరుని యాగ[illegible]ముగ[illegible] [illegible] నిలిపి యుల్లసిలె.

క. విను చల్లనివారలలో
మునిఁగి యాగమె గుణ్యతోయ, [illegible] ◆ [illegible]ద్రి వలములో
[illegible] యుండే యోగ [illegible]
గనగన మునిభా[illegible] ◆ [illegible]!

క. అని పలికి యూవిశ్వామిత్రు
మనమున సంతోషిల్లి ◆ [illegible] దే
లని నెరప్రతోడ నా[illegible]
జని దన క్ష్మా[illegible] ◆ [illegible].

వ. అదియునుంగాక.

క. జననాథునకు విశ్వా
మిత్ర[illegible] నలయు న్న ◆ [illegible]
దను దనసరి నాచుట్ట
యని సీతులు [illegible] ◆ [illegible]ల్.

విశ్వామిత్ర[illegible]సంవాదము.

క. ఏ పాక త్రేతా [illegible]
ద్వాపరములసంధి నొక్క ◆ [illegible]

తాపంబుఁ జేసె జనముల
పాపంబున వత్సరములు ♦ పంద్రెండధిపా.

సీ. ఏఱులుఁ జెఱువులు ♦ నిప్పురఁ గర్షణము లెం
డును జెడఁ దరులతా ♦ దులును గమర
భూమియుఁ బసఁ దూల ♦ గోమహిషాదిజీ
వధనంబుఁ బొలియ భూ ♦ వరులు మేర
దప్పి లోకములోని ♦ ధాన్యముల్ గొన నధ
ర్మం బంతకంతకుఁ ♦ బ్రబల సాధకు
లనదలఁ జెఱుపంగ ♦ యాగముల్ దేవతా
పూజలునెడలంగ ♦ భూసుర ప్రి

ఆ. ముఖము లైనవర్ణ ♦ ములచొప్పు దప్ప నా
హారరహితజనము ♦ లచట నచటఁ
బడఁగఁజూడ ఘోర ♦ భంగిగాఁ దఱచయ్యె
డొక్కలున్నవారి ♦ కెక్కెభయము.

వ. అట్టిసమయంబున.

క. మునిపతి విశ్వామిత్రుఁడు
దనయాఁకలి కెంపు మెలఁగి ♦ ధైర్య మెడలి యా
దనమాంసమూలఫలములు
జనులనడిగి యెందుఁ బడయఁ ♦ జాలక డప్పిన్.

వ. తూఁగాడుచుం జనువాఁడు ముందట.

చ. పసరపుఁబ్రేవుపోఁగులును
బందులడొక్కలుఁ గుక్కపుఱ్ఱెలున్

ముసుఁగువడంగ భూమితల
ముం దఱచారఁగఁ గప్పుచుఁ మదిం
బస యొకయింత లేక పెఱ
ప్రాణులనుం బొరిగొంచుసన్నుఁడు
ర్వ్యసనతఁ గూరి యున్న పెలి
వాంఛ్రిరపల్లెకు జేరియున్న్యడన్.

వ. ఆర్తినొంది యిటుసటుం బోనంజాలక నేలం బడియుండి ప్రాణంబులువోవుటకు నుపేక్షింపందగదు; ప్రాణరక్షణంబ పరమధర్మం బని విచారించి తగు నుపాయంబు చింతించువాఁడప్పుడ చంపి తిత్తొలిచి గాలిగొనన్నై చినుకక్కకలిమంబుఁగ నుంగొని.

క. ఇది దప్పు నిప్పు డియ్యెడ
నొదవదు ప్రాణంబు గావ ♦ నొంపొకఁ డెదియున్
మది నూహింపఁగ బ్రుచ్చిమి
నొదవించికొనంగవలసి ♦ యున్నది నాకున్

తే. ప్రాణములువోవకుండంగఁ ♦ బరిహరింప
నొం డుపాయ మెయ్యదియు లే ♦ కుండెనేని
బ్రుచ్చిమియు ధర్మమగు సధ ♦ మునిధనంబు
గొనుట యెందును ముఖ్యమై ♦ చనుట గలదు.

వ. కావునఁ జండాలధనం బగుసారమే యమాంసంబపహరించి ప్రాణహాని పరిహరించుకొందునని నిశ్చయించియుండ నర్ధరాత్రం బగుటయుఁ జండాలురెల్ల నిద్రింప నల్లన లేచి

చని యమ్మాంసంబు వట్టి తిగిచిన నచ్చేరువ నిద్రించుచండా లుండు విధివశంబున మేలుకని నీవెవ్వండవు మాంసంబు ద్రుచ్చిలించెదవు నిద్రవోవం జుమ్ము నిన్నుం బొరిగొనియెద ననుటయు భయంపడి గ్రక్కున నమ్మునిపతి యేను విశ్వా మిత్రుండనని పలికిన వాండు వినయంబున నెయ్యడిగ్గి కరుణం గన్నీరొలుకం బ్రణమిల్లి కేలుమొగిడ్చి మహాత్మా! సీతలం పేమియని యడిగిన నతండు స్వాంతవచనంబుల నిట్లనియె.

చ. దరికొనునాఁకలిం దనువి
దాహముపుట్టినఁ బ్రాణహానికిం
బరిహరణంబు సేఁత కిది
పాపమయైనను గుక్కఁ జంపుదే
భరపడి ద్రుచ్చిలించెద ని
భాసనుఁ డెంతశుచిత్వసంపదం
బొరసియు సర్వభక్షకతఁ
బొందును నన్ను నుజూచుమట్లుగన్. .

వ. అనిన విని చండాలుం డిట్లనియె.

తే. కుక్క మృగములలోన నెల్లఁ • గుత్సితంబు
దీనిఁ దని ధర్మమునకేల • హానిసేయ
నోంపుపాయంబు వెదకి కో • మ్మశ్లష్టలాగ్ర
యనుచు వానికి మౌని యిట్టు • లనియె నఘుడు.

క. విను బ్రహ్మావహ్ని నాకుం
బెనుఁ బ్రాణమై యుండ నేను • వెలితున యిట్లు

నను బోధసేన పాత్రిరము
దనువును విఖ్యాతయశమున ♦ ధర్మము జరియున్.

ఆ. బ్రదికియున్న నేఁడు ♦ పిండము పెట్టిన
బాచికొనఁగ నేస్తుఁ ♦ బొంకకుము
సత్య లగుట చేసి ♦ శాస్త్రగ్రహణము
నంటు చేస్య వేర్పు ♦ నమలు సేసెగె.

చ. అనుటయు సంతోషముగాఁ నని
యుక్తిసిద్ధం బవ్వమటయు గాని యి
ట్లైన యీ ధర్మమే కట్టని
... మమమగోర్లనిని సత్య సంతోగం
జనునోక్త యున్న సమ్మతిని ప్రా
శస్త్యం జగన్మ్యంతు త్రైలోక్యమోహనమున్
దినంబె నశింపనే యుత్తమ
తేజము సంపును సంతోషయించు మునీ.

వ. అనవుంచు వాఁడిట్లనియె.

క. పరహితము సేయఁ బూనిన
పురుషుండు పాపంబు సేయఁ ♦ బూనడు ...
బరమమునివి యగునగస్త్యుఁడు
పరోపకారార్థకృతి ... ♦ భవ్యం బగునే.

క. నావుడు మహాత్మ బ్రాహ్మణ
తావిద్యాత్మాస్పదంబు ♦ దానికిఁ గానే

నీవిధి యొనరించుట పా
పావేశములేదు దీని ♦ కడ్డపడకుమీ.

క. అని మునివల్కిన నంత్యజుఁ
డను మాంసము విడువనోప ♦ కనుటగఁ దలఁపం
జనునె భవదీయ తేజో
ధనకౌశికిఁ గరుణ పుట్ట ♦ దా యెవ్వరికిన్.

వ. అనవుడు గాధినందనుండు.

తే. కరుణగలవేనిఁ బ్రాణంబు ♦ గాచికొనఁగఁ
దలఁచునాకు నిమ్మాంసమి ♦ మ్మలఘుచరిత!
యట్టులైన బ్రాయశ్చిత్తమియు లే ♦ దస్మృతి మొదలి
నడయువస్తువు సేయుఁడు ♦ పాతకంబు.

వ. అనిన విని చండాలుం డిట్లనియె.

క. అతిశయితపుణ్యదీప్తులు
పవిత్రగ్రహమునిచరుని ♦ పాలం జేయన్
మతిఁ దలఁపఁ గూడునే వి
శ్రుతగుణ! యే నెట్లు నింకఁ ♦ జూలుచుటఁ బల్కన్

వ. నీవలచినయట్లు సేయు మని సారమేయమాంసం బిచ్చినఁ బుచ్చుకొని దానం బ్రాణంబులు రక్షించుకొని విశ్వామిత్రుండు చనియెను. సంక్రందనుండు తదనంతరంబ లోకంబుల నాదీటి నర్షించె నంత హర్షించి యత్తపోధనవర్యుండును బ్రాయశ్చిత్తంబున దోషంబునీఁగికొని మునిజనస్తుత్యం బగునిత్యవ్రతంబున విలసిల్లె నాపత్సమయసమాచారం బిట్టిది యని చెప్పిన

భీష్మునితో భూవల్లభుండు ధర్మసూనుఁ డ్రపాకారం చింతమరవ గాహం బగునే యీయితిహాసం బాకర్ణించుట నానందంబు విషాదంబునొందె ననవుడు నతండు ధర్మంబు బహుళశోభా సమన్వితంబై యుండు రాజులకు వల్లభులగుటలు నెఱుంగ వలయు. విషాదం బేల యనుచును నిట్లనియెను.

మృగయుండు—కపోతమిథునంబును.

క. శరణాగతసంరక్షణ
పరులకు సమకూరదు నెట్టి • పాతకులకును ని
ర్భరకరుణాకర! సరమా
దరమున నెఱిఁగింపు నాకు • దాని తెలియంగున్.

ఆ. అనిన భీష్ముఁ డిట్లు • ననియె ధర్మసుతునకు
నాఁగఁ బరఁగు ధరణి • నాయకునకు
దనుజమంత్రి చేత • విని యొకానొక కథ
యఖిలపాపహారిణి • నాఁదగినది.

వ. అయ్యితిహాసంబు చెప్పెద నాకర్ణించి యర్థంబు దెలియ నవహితుండవై యాకర్ణింపుము.

సీ. పాపాత్ముఁ డొకఁ డోయి • పక్షుల వధియించి
తినియును బెక్కుమ్ముఁ • గొనియును నదియు

బ్రదుకుగా దానికి ♦ బహుసాధనంబులు
సవరించుకొని మహా ♦ టవిఁజరింప
నొకనాఁడు పెనువాన ♦ యును గాలియును ముట్టి
సకలజీవులకు నా ♦ శంబుపుట్టు
నట్టిదినమై కాన ♦ యంతయు జలమయం
బైన బెగ్గలి యన్న ♦ రాధముండు

తే. వెరవుతో నల్లనల్లన ♦ నెడలి మిఱులి
నొకవనస్పతి జొంపమై ♦ యున్నదానిఁ
జెంది రాతిరి యగుటయు ♦ శిలయ సెజ్జ
గాఁగ శీతార్తుఁడై యుండెఁ ♦ గౌరవేంద్ర.

క. ఆలుబ్ధకుఁ డత్తరువర
మాలోకించి కనుభక్తి ♦ ననియె నిచటిభూ
తాలిం గొలిచెదఁ గరుణా
శీలతఁ ననుఁ గాచుటకు వి ♦ శిష్టవినీతిన్ .

వ. అని యిట్లప్పక్షిధ్వంసకుండు శయనంబు ప్రాపించియుండ నమ్మహీరుహంబుకోటరంబున వసియించి యుండునది గొక్కుకపోతంబు దనవల్లభ యెటయేని మేఁతకుఁబోయి రాక తడసిన శోకించి.

సీ. ఎచటనున్నదియొక్కొ ♦ యింతపొద్దొకచోట
నుండునే ననుఁ బాసి ♦ యుజ్జ్వలాంగి
యేకారణంబున ♦ నేమయ్యెనో వాన
మోపునఁ దెగియెఁగా ♦ నోపునకట !

యమ్మను లేకున్న ♦ [illegible]
రక్షకం బెవ్వాడు ♦ [illegible] ?

యగుసతిగుణములు ♦ [illegible]
సుఖసాధనంబులు ♦ [illegible]

తే. నేమిసేయుదు మందిరం ♦ [illegible]
వాటుచున్నది యసంగ ♦ [illegible]
బ్రోయవలలోన నున్న ♦ [illegible]
సంబు సం[illegible] ♦ [illegible].

క. పతిమదిక నింతయుక్క [illegible]
యతివగదా [illegible] ♦ [illegible]
గతి విను గాంచిన [illegible]
గృతకృత్యం బగుచ్చు నాకు ♦ [illegible].

వ. అని యుల్లంబున [illegible] గేతింగిం
చి విధికృతంబునకు [illegible] సియె.

చ. శరణము [illegible]
[illegible]
దరముగ [illegible]
ధర్మముగా [illegible]
వరసి మహోర్ము [illegible]
[illegible]
బోరయక యుండ [illegible]
భూతిప్రసీతును [illegible].

క. అని యిట్లేర్పడఁ బలికిన
విని శోకము డిగ్గవిడిచి ♦ విహగము గరుణం
దనజాతి సెప్పి తగ ని
ట్లనియె మనుజభాషణముల ♦ నాలుబ్ధకుతోఁ.

క. ఓయన్న! డస్సినాఁడవు
మాయింటికి నతిథివైతి ♦ మసలక నీకుం
జేయవలయు నాతిథ్యం
బేయది భవదీప్సితార్థ ♦ మెఱిఁగింపు తగన్.

చ. అనవుడు నుల్లమెంతయుఁ బ్రి
యంబు వహింపఁగ బక్షివర్య! నీ
కున సకలాంగకంబులుఁ బ్రి
ధానము లయ్యెడుదీనిఁ బాపవే
యనిన విహంగమంబు రయ
మారఁగ నచ్చటిపుల్లలెల్ల ము
న్కొనఁగొని తెచ్చి ప్రోవిడి య
త్కంఠితమైన దయాగుణంబునన్.

వ. ఆప్రాంతపల్లియకు రయంబునం జని పుల్లలనంగ
తంబైనయింగలంబు.

క. కొని వచ్చి పుల్లప్రోవునఁ
దనుకంగాఁ జేసి నెమ్మి ♦ దఘుక్కొత్తఁగ ని
ట్లను బోయతోడ మే నీ
యనలంబునఁ గాఁచికొనుట ♦ కై రమ్మనఘా!

చ. అనవుడు నాథుఁ డువ్విళ్ళ

యొంగుబలరం గనుయెంగిదిరుబు లు

యెన్న్యసలశిఖాశి నామమున

పల్లసయుల్ల కాలపు కేళఁబ

ధిపి మునిసగింగిఁ జేయఁగఁ బ

నిండునకే యూకలే ప్రాణ పోవఁ దా నో

చిని నాశనంబ కువ్వకెట

సేయు ముకామము లేనిమిత్యగతోన్.

వ. వగచి వలవలం బాపిక తలంచుకొని బాపు కన్నియు.

తే. ఖగములకు జీవనం బనఁ ♦ గలచ సంగ్ర

హించి నట్టిది యూరకెలె ♦ కేమ్మనుడు

మాకు దొరకొన్నఁ దండము ♦ గాన నేను

సెపు డన్నిటి నాతిథ్య ♦ మీయుటె వలయు.

వ. నాశరీరం బాహారంబుగా నిచ్చెదఁ గొనుము.

క. అనిపలికి యగ్ని వలగొని

తన దేహము దానిలోనఁ ♦ దడయక యుడిసెం

గని బోయ విస్మయంబున

మన మూనఁగఁ గొంత సేపు ♦ మూర్ఛిల్లియుండెన్.

వ. పదంపడి.

మ. కలదే యిమ్మెయి పౌరుషంబు జగతిం

గారుణ్యమేపార ని

ష్ఫలుఁ గిట్టిచ్చెన మేను నాదు చరితం

బుల్ సిందమం బట్టునై
తలఁపఁగ వచ్చిన నింతకీడగునె యే
తత్కార్యరతాఘోరచే
ష్టలు మానంగలవాఁడఁ బక్షి గుర్వై
సంధించె సద్బోధముఁ.

వ. అని యంతరంగంబున వైరాగ్యంబు నిరంతరం బగుటయు నంత నిలువక.

మ. ఇది యిల్లాలిని బంధులం దొఱఁగి తా
నీయగ్నిం బోఁగూలె నా
ప్పిదమై యుండఁగ నిట్టితెంపు నెలయం
బెంపార వైరాగ్యసం
పద పాపంబుల నెల్లఁ దూలింపఁగ మహా
పత్రిస్థానపుణ్యాత్మ మొం
దెద నే నిస్పృహ యంచు మానసము శాం
తింబొందఁ దిగ్మోత్సవాఖ్యుఁడై.

క. పలలోననున్న పులుఁగుల
నెలుపడఁగా విడిచి పలయు ♦ నెండియుఁ దనకుం
గలపక్షినిపాతి సాధన
ములు పచటనె యుండఁ బోయె ♦ బోయ నియతుఁడై.

ఆ. అక్కపోతి నాథుఁ ♦ డగ్నిలోఁ బడుటను
శోకవహ్నిఁ జొచ్చె ♦ మానసముగ

నెలుఁగు రాలుపడఁగ ♦ నిట్లని పలికెం దా
సరసిజలతరంగి ♦ తాన్య యగుచున్.

క. నాయాఁకలి కోర్వనపుడు
వేఁడ్కొనను నేఁ గొసంగ ♦ వలెనే యమునిభ సిం
త్రాయమానపపటుఁ గనుఁగొని
కూయుదు నను బాసి చనుట ♦ నిను వగ వగుచే.

వ. అని వెండియు.

సీ. ఇరుగుబొంపంబుల ♦ నింపారు సిరులను
బాలు ప్రైసపాదపల్ప్రకే ♦ పలుమఁదావ్వ
సెలయేఱులందలి ♦ తెలిసీటఁ దనుపున
పెలపిసగిరులలో ♦ చల్లనైన
మావిమ్రాకల నెల ♦ చివలఁ జిగిర్చుచు
తోఁటలకడ నటి ♦ తోడఁ గలసి
యలరునెత్తమ్ముల ♦ కళిమిఁ బల్కగు
యలతీరభూముల ♦ పల్లవించు

తే. సన్నుముదమునఁ జేరి యా ♦ నందమొందెఁ
గేలి సలిపెడు సిదగు ♦ లీల మాఁవు
నావశంబె ప్రాణేశ ! ప్రా ♦ ణాంబుగొప్పు
నిన్నుఁ గూర్చి యేమంచు ని ♦ విన్నవింతు.

వ. అట్లుంగాక.

క. శ్రీసియనుసుఁదరగమునఁ బెన
మేనువిడిచినట్టికాంత ♦ మేలిపదవిన

దాను సతంబును నరిగి య
నూనస్థిరసుఖము లందు ♦ చుండుట విందున్.

క. అని పలికి యపుడ యనలము
ఘనముగ దరికొల్పి మడి వి ♦ కాసముఁ బొందం
దనవల్లభుఁ దలఁచుచు వల
గొని లీలం జొచ్చి యతనిఁ ♦ గూడం జనియెన్.

క. స్ఫురితవిమానముమీఁద స
మరతతి వేష్టింప రత్న ♦ మయభూషణనుం
దర దివ్యమూర్తి వెలిఁగెడు
వరునిఁ గలసి పరమసౌఖ్య ♦ వైభవ మెసఁగన్.

తే. లీలఁ బొరిఁబొరి నచ్చర ♦ లేమసింపు
బలసి యభివందనము సేయఁ ♦ బొలిచె నిట్లు
ననిసపక్షియుగంబు వ ♦ ర్తనము దోఁచెఁ
బుణ్యవర్తనుఁ డగుట నా ♦ బోయ కపుడు.

వ. తోఁచిన నతండు.

క. ఏనును నిట్లగుదు ననుచు
నూనినకౌతుహలముల ♦ నుల్లము పొదలన్
మే నెల్ల ముల్లసింపఁగఁ
గాఁడఁజొచ్చి గళితరక్త ♦ కలితాకృతియై.

తే. అరుగుచుండువాఁ డాకలో న ♦ వానలంబు
గట్టుదరికాననం బెల్ల ♦ ముట్టె మండి

[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

సీ. గాంగేయుఁ డిట్లను ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]

తే. శాచములు వచ్చి తినుటకు ♦ నేచితిరుగు
జననమరణముల్ వింతలె ♦ చన్నశిశువు
తోన యందఱుఁ జనుటకు ♦ బూనియుండు
వారలే పొందు పీనుంగు ♦ నైచి వేగ.

క. తెగిపోయినవా రేడ్చిన
మగుడుదురే వెఱ్ఱులార! ♦ మానుఁడు మీరు
దెగుదురు దడసిన నావ్రుడు
నగునట్టిద కర్జమనుచు ♦ నందఱు భీతిన్.

వ. శవంబు విడిచి పోవంజూచిన నొక్కనక్క పొక్కలో
నుండి వెడలి వారలతోడ.

సీ. గ్రద్దమాటలకేల ♦ కసుభీతిఁ బొందితి
రక్కటా! బాలుని ♦ నబ్జవదను
నిటునైచి పోవఁగా ♦ నెట్లాడె నేస్వఁను
శోకంబువోవని ♦ చోట్లఁ గొంత
ప్రొద్దంతలో విధి ♦ కూర్మియుండు గాకున్న
బ్రాణంబు గ్రిమ్మఱు ♦ రాక గల్గు
నో యెఱుంగుదురే యి ♦ నుండునునస్త్రాద్రిఁ
జేరెను వెలినక ♦ మీరు నిలువుఁ

తే. డనిన వారును మనమున ♦ నాసపుట్టి
మడిగివచ్చిన గ్రిద్దయు ♦ మ్మందబుద్ధి
యైననక్కమాటలువిని ♦ నగునె వికృత
మయ్యెఁ బీనుంగు నచ్చునే ♦ యనువులింక.

క. కనుబొట్టుదుండను కాలుచు
మిసుక మిసుక నపహరించ ♦ మీగా గోనాంశ
వినుచుండు బాలునినుగతికిఁ
బడయుచు దానాదుల్లైన ♦ బహుధర్మములన్.

వ. అనంతరమున నాగ్రధ్రియును వానియును లోకేశునగు య
జ్జంబుకంబు వారలను ద్రేరించె.

క. కుమారనుతి గృధ్రి మొట్టెను
మారకమున జూచియిచ్చి ♦ నాతలనిపోవు
మీగా రెట్టింపగా క
స్త్రి టీకా ముమ్మాబో టీలములు ♦ నిలుమా యి కొనన్.

క. దయామాలిపోన నేనుఁ
బ్రియుల్లమునఁ బోనాన గ్రన ♦ బలునిగా మీగను
బ్రియా మనఁగ బ్రిమునుబ్రిమున
దయనను మాటీ పోనాగా ద ♦ యెనె యిప్పటియున్.

వ. గృధ్రింబిట్లనియె.

ఆ. ఏను బుట్టి వేయు ♦ నిమార్గముల మనుమార్గములు
గలవు వత్సరములు ♦ గాన నంతా
బాలు యీనానమ్ము ♦ శ్రీధరా వ్యస్థానిఁ
జచ్చిపోయి మగడే ♦ నవ్వువాని.

క. ఒకటి గలదు వత్తురు నే
తెలాకగర్భంబునకు మ్రొక్కోలు ♦ యు స్థానము న

క్కఁడు నేటిబుద్ధి పీనుఁగు
నరుఁ బ్రతుకెటుగలుగు నిట్టి ◆ తప్పులు గలవే.

సీ. అనఘుఁడు నెర వెక్క ◆ యాబిడ్డ నైచి పో
యేడువారలకు నడ్డ ◆ పడుచు నక్క
నినుఁడు రాఘవుఁడు నే ◆ ర్పున బ్రదికింపఁడే
మృతుఁడైన భూసుర ◆ సుతుని మగుడ
సృంజయునకొసఁగు న ◆ చ్చిన నారదుఁడు సరిభా
వంబునఁ గ్రమ్మఱ ◆ వానిఁ దేఁడె
యట్టుల యుక్తసిద్ధుఁ ◆ డమరుండు మీ యేస్పు
లాలించి దయ బ్రోచు ◆ ననుపు లోనఁగ

ఆ. నేని మేలు గాదె ◆ యిది యేల పోయెద
రనిన వారు మగిడి ◆ యరుగుదెంచి
శిశుశవముచుట్టుఁ ◆ జేరి పెల్లేడ్చిరి
పనవిపనవి యంత ◆ నినుఁడు గ్రుంకె.

వ. ఆగృధ్రింబును జంబుకంబును నాఁకలిచేత నంగురుచుండిన తానతాన బాలశవంబు నాహారంబు గొనుటకై యివ్విధంబున దమతమపల్కునేర్పునం గ్రమ్మఱించెఁ బ్రొద్దుగ్రుంకినం దా నచ్చోట నిలువనేరదు గావున గ్రిద్ద యటమున్న వారు వోవుటకై యప్పటితెలుంగుమాటలాడె రాత్రియైనం దనకు మేలుగావున నక్క వారలు డయ్యుటకుం దగినచందంబునం జెప్పె నది వారితెలుంగు ప్రీతివనపిహారవిరతుం డగు శంకరుండు కరుణారసపూరసశంకరుండై గుటనప్పుడు.

ఆ. అట్లు వసవి మెచ్చు • సజ్జనంబులనుఁ బ్రి
త్యక్తమైన వరంబు • లమరుఁ జనన
సంప్రమోదభక్తి • సంభ్రమభరితులై
చక్కనవసిఁ జాఁగి • మ్రొక్కవారు.

క. బాలమరణశోకంబును
దేలక యుండంగఁ గావు • దేవా! స్వామి! సి
పాలించిన బ్రదికితిమి ద
యాళుహృదయ! పార్వతీప్రి • య! చంద్రధరా.

న. అని యనేకవిధంబుల వేఁడుటయు శివుం డాశిశువు ప్రాణంబు లొసంగి పీనుఁగ లయ్యున్నసమ్మునఁ జెడుచూఁ డని యానతిచ్చి యాగృధ్రజంబుకంబులను నాఁకలి యొకింతయును లేక యుండం బ్రసాదించి యంతర్హితుం డయ్యె సంతోషంబున నంతరంగంబులు పొంగంబులుం బోసెల సజ్జనంబులు బాలునెత్తికొని పలుమాఱుం బ్రాణము గౌఁగిలించుచుం జనిరి గృధ్రంబులు జంబుకంబును మునుపంబుగం బోంగుచుఁ బోయి తమతమకులంబులలోఁ బ్రఖ్యాతంబులై ప్రవర్తిల్లె నార్తజనబాష్పప్రవాహార్జనంబు ప్రభువులయందం గర్తవ్యంబగుటయును నిజకార్యార్థులగుటకు పటులనేర్పుమాటల తెలుపుట యెంగికొనుటకును నుదాహరణం బైనయీగృధ్రజంబుకోపాఖ్యానంబు.

క. వినినఁ బఠించినఁ వ్రాసినఁ
గొనియాడిన దురితవీచి • కుం దొలఁగ నరుం

డనుపమధర్మములకు భా
జన మగు నాయుఃప్రవృద్ధి ♦ సంపద నొందున్.

పనసశాల్మలీతరు సంవాదము.

సీ. అని వినతుం డగు ♦ నాధర్మసుతునకు
ముదమునఁ జెప్పి భీ ♦ ష్ముండు మఱియు
నిట్లనుఁ దగ నొక్క ♦ యితిహాస మధిప! యా
కర్ణింపు హిమవన్న ♦ గంబునందు
గలదొక్కబూరుగు ♦ గడుఁబెద్దకాలంబు
ముదురు శాఖాశోభి ♦ మూలదృఢము
నారదముని యొక్క ♦ నాఁడ త్తరువుపొంతఁ
జని చని వేడ్క ని ♦ ట్లనియె నెమ్మి
తే. బూరువా! యింతపఱపును ♦ బొడవుఁ గల్గి
నీవు మృగపక్షిసంశ్రయ ♦ ణీయ మగుచు
నునికి గని ప్రీతి నడిగెద ♦ ననిలుచేతఁ
బడు మహీజంబులెల్ల నీ ♦ పడమి యెట్లు.
క. పవనునకును నీకును బాం
ధవము గలదొ యతఁడు నిన్ను ♦ దయ రక్షింపన్
సవినయవృత్తిని బ్రదికితొ
చెవులకు నింపెసఁగ నిజము ♦ సెప్పుము నాకున్.

క. అనిన విని బూరు విప్రుఁడు
ననిలునిబల మస్మదీయ ♦ [illegible]
నెనగా దేర్పడ విను [illegible]
ననిమిది యగుఁ [illegible] ♦ [illegible].

వ. అని పలుకుటయు [illegible].

ఆ. అమ్మ చెల్లి గుట్టు ♦ [illegible]
లోనుగాఁగఁ బవను ♦ [illegible]
మహిమము లగు [illegible] ♦ [illegible] ములచేష్ట
తములు వాయునశగ ♦ [illegible].

క. అనుటయుఁ [illegible]
ఘనమూల [illegible] ♦ [illegible]
న్నును దాఁకిన [illegible]
జనుఁ డనునామంబు [illegible] ♦ [illegible].

వ. అని గర్వించి [illegible] దిమగముప్ర
వరుంచు.

చ. మఱివరయుంచు [illegible]
మాటలు [illegible]
వెలిఁగను [illegible]
నేగి నమ [illegible]
[illegible] దరిచి [illegible]
డిండిమగం [illegible]

జెఱు తెఱు పేరు బూరుగ! న
శించితి గాకిటఁ బల్కు లేటికిన్.

మ. అని కోపంబునఁ బల్కు నప్పవనుతో
నాభూరుహం బింత పె
ల్చను నీవాడెద వంతతక్కువని చే
లా! లోకసామాన్యవృ
త్తినికాయంబును నన్ను నొక్కటిగ ని
చ్చం జూచితే యన్న స
ల్లసనవోర్వ్వప్పఁగ నాసమీరణుఁడు హే
లాన్ఫారుఁడై యిట్లనున్.

క. ఒకనాఁడు జాంపు నీకున్
దనుజ డబ్బాటరుగు దెంచు • టయు నమ్మేలా
న్నగను ద్రెంగె మన్నించిన
మక మొకపడి తిట్టు పలుకు • మీ తగ రేపున్.

వ. అనిపలికిన బలుమొగంబుతోడం బోయిన నబ్బూరుగు
మనంబునం దలంకె.

చ. మునుగడ దప్పనోక్కా. ముని
మాటలు గ్రొన్ననితి నాబలం
బును పదియంత యుగ్గిత మ
హాబలుతాకకు నోర్వఁజాలనా
తపు నోకభంగి గెల్చుని
తోఁ బలుపోసి మాఱించ నాకులం

గొనలును బొందవముక [illegible]

కొమ్మలు నేయగునటుల గ్రమముగ [illegible]న.

వ. అట్లు తన్నుం దాసవిటపముకొని యున్న [illegible]నగునటయు.

చ. ప్రతినకు నీడగా భయద

భంగిఁ బ్రభంజనము [illegible]

క్షితిరుహముం గనుంగొని [illegible]

నీ ! యుదినాటిని [illegible]

స్మృతి నిడి సంతసింపు [illegible]

మన్ననఁ [illegible]

ప్రతతికి నివ్విధంబు నదు

పాయము మే [illegible].

వ. అని యుల్లసంబాడె [illegible] నని

యె. నట్లు బొల్మలి పవనుచేత భంగ[illegible]

ప్రబలునితోడ దుర్బలుండు దొడరు [illegible]

పాస్త్ర విభవుం డగు.

అని భీష్ముండు యుధిష్ఠిరునకు [illegible] సంవా

దంబును నిపుణాఖ్యా[illegible].

నాడీజంఘ సంవాదము.

చ. విను మొకబ్రాహ్మణుండు [illegible]

వృత్తము [illegible]

ని నొకత నాలిఁ జేసికొని

నెమ్మిఁ గిరాతులఁగూడి వేఁటకుం

జనుఁ దిను మాంస మద్దురిత

సక్తుఁడు భోగపరుండు గావునన్

ఘనము ఘటింపఁగాఁ దగు వి

ధంబని చూచి వణిగ్గణంబుతోన్.

వ. చలిమి నీని కొందఱు గోమట్లు బేహారంబువెంట దేశాంతరంబునకుఁ జనఁ దానును వారితోడం గూడి పోవం జోవ గిరిగహనదుర్గమస్థలంబున నొక్కవనగజంబు.

ఆ. సాతులోని వెలికి ♦ వనముల నుస్మద

[illegible] ♦ కాలఁ జమరఁ

[illegible] ♦ విచ్చి [illegible]

[illegible] ♦ బటురయమున.

క. [illegible] గాంచి సీతం

[illegible] ♦ సతిదూరముగా

[illegible] గని

[illegible] ♦ [illegible] గలనన్.

తే. [illegible] ♦ [illegible] బలుపుఁ

గలిగి [illegible] ♦ [illegible] మిగిలి

[illegible] గని ♦ యుల్ల మచట

[illegible] ♦ సీతఁ జేరి.

క. [illegible]

[illegible] ◆ [illegible]

[illegible]

[illegible] ◆ [illegible].

వ. ఒక్క [illegible]

[illegible]

బరఁగు[illegible]

యత్తెంచి [illegible]

[illegible].

క. [illegible]

[illegible] ◆ [illegible] ! [illegible]

[illegible]

[illegible] ◆ [illegible].

వ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible].

క. [illegible]

[illegible] ◆ [illegible]

విను మెల్లవారునుం గను
కని: బఱచిరి భీతి నేను ♦ గాననభూమిఁ.

ఆ. పఱచి దిక్కు దప్పి ♦ భాగ్యంబుకల్మి నీ
పర్ణనిలయమునకు ♦ నరుగుదేరఁ
గంటె నసిన మేలు ♦ గాక నీదారిద్ర్య
మనుభవింతుఁ జంత ♦ ననుభవింపు.

వ. అంతకు నయ్యాతిథ్యంబు గానుమని రుచిమంతంబులగు మందాకినీమీనంబులు సుపక్వంబులు దెచ్చి తృప్తియగునట్లుగా నతనికి నొసంగి రాత్రియగుటయుం బల్లవపుష్పసాంద్రంబగుశయనంబు గల్పించి యబ్బకపతి యద్ధరణీసురునితో సముచితసల్లాపంబుల సుఖనిద్రచేసి యారాత్రి గడపి వేగుటయు నవ్విప్రు నాలోకించి.

క. వినుమిత్రుండను [illegible]
గినదె [illegible] బుద్ధియును నాకు ♦ [illegible] మ
[illegible] నాయమ
[illegible] ♦ [illegible].

క. [illegible]
[illegible] ♦ భూసురవర ! న
[illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

తే. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

మోహనమూర్తి [illegible] ♦ [illegible]

పట్టి చేసిన యోగ్య[illegible] ♦ [illegible]

క. కాంచి యనంతరం [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

కాంచనములు [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

క. అని యున్న [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

[illegible]

కనుగల [illegible] ♦ [illegible]

సీ. అరుగు [illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

వ. అని తలంచి.

క. [illegible]

గలయా [illegible] ♦ [illegible]

తెలియంగ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

క. [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

యితనిం బాత్రముఁ జేయదె
యితనికిఁ దృప్తియగునట్లు ♦ విత్తధనంబుల్.

అని నిశ్చయించి యతనికి నాహారసంభారంబులు స
మీచీనంబులుగా నిర్వర్తింపఁదగువారి నియోగించి మఱునాఁ
డు కార్తికపౌర్ణమాసియైన భూసురసహస్రంబులు దనగృ
హంబునం బసిండిపళ్లెరంబుల భోజనంబులు సేయను బహు
విధదక్షిణలు పరిగ్రహింపనుం గల్గునట్లు కార్తికక్రియానుష్ఠానంబులు
గలిగిన సమ్మహాజనంబులలోఁ గలసి యత్యంతాదరంబున.

క. మహనీయబహువిధపూజా
సహితంబుగ భోజనంబు ♦ సంప్రీతిగ స
మ్మహితాత్ముఁడొసఁగెను మ
గ్రహాభారము గాఁగఁ గనక ♦ రాశియు మఱియున్.

చ. సుచిరపళ్లెరంబును స
కుంతలహార్షములోఁ జనిచ్చినం
గని మునిమందయుక్తోని
గాఢభరంబు సశోధ్య చూఁపగా
మనమును మూఁపు వీఁపులును
ముక్కు [illegible]
[illegible] గని
[illegible] సమ్మహితాంశ [illegible].

తే. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

సల్ల పిటి యూ [illegible] ♦ [illegible]
నెసి నసి ద్రుమ [illegible] ♦ [illegible].

వ. ఆమర్త్య [illegible]
నాహారంబు చింతించి [illegible]
న్నది దీనియందు మా [illegible]
వోమొదు [illegible]
పావనిశ్చయుం [illegible] గర
యుగంబునం [illegible].

క. అందంద [illegible]
మందా [illegible] ♦ [illegible]
వ్రు దబ్బియు [illegible]
డెందము [illegible] ♦ [illegible].

తే. ఉలిచి [illegible] ♦ [illegible]
డంతియును [illegible] ♦ [illegible]
కొనుచు [illegible] ♦ [illegible]
సముయము [illegible] ♦ [illegible].

క. పోలవల [illegible]
కలిగ [illegible] ♦ [illegible]
రలతోడ [illegible]
జలించు [illegible] ♦ [illegible].

వ. రాజధర్మ [illegible].

ఉ. నిచ్చలు [illegible]
నెయ్య [illegible]

డించుటె కేలరాఁడు గుణ
హీనతి విప్రునియందుఁగల్మి నా
యిచ్చఁ దలంచితిం దలువ
యేమి దలంచెనో యక్కటా! మదిం
బొచ్చెములేదు నమ్ము బక
పుంగవుఁ డెట్లగునొక్కొ దైవమా!

క. అని దూర వగచి యూరయఁ
బనిచెం బనిగఅని భటుల ♦ బలుపుర వారుం
జని బకముతొక్క యేర్పడఁ
గని యతనికిఁ జెప్పి పుచ్చి ♦ కనువేగమునన్.

వ. అవ్విప్రునితోఁ బట్టి

చ. పరిమార్చెఁ బొత్తి వానిఁ గని
పట్టి నడింబెడకేలుగట్టి తె
చ్చి రసురభర్త సూచి యిటు
సరగఁ దేవల దీక్షితజ్ఞునిం
గొరిగొని నే తినుం జనినఁ
బొకెడ మూలిన వారమయ్య యి
ట్టరిత శరీరముం దనఁగ
నోపము మాకని వారలొల్లమిన్.

వ. [illegible].

క. తినుఁడని తినుఁడని [illegible]
[illegible] ♦ నాముందరికిం

[illegible] దని పలికెఁ
[illegible] ♦ [illegible]

క. [illegible]
[illegible] వచ్చి [illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

వ. అని [illegible]

క. విను మది [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
[illegible] ! [illegible] ♦ [illegible]

వ. [illegible]

క. పురపుర [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
సురపతి [illegible] ♦ [illegible]

క. కని [illegible]
విషయంబును [illegible] ♦ [illegible]
తని రాజధర్మ [illegible]
యని [illegible] ♦ [illegible]

వ. అట్లడిగిన [illegible] యాక్షి [illegible]

క. పలుమాఱును రామికి ను
త్తలపడియెడు దాస నిట్టి ♦ దశ నతఁడొందెం
జెలి యగుట నితనిఁ డొక్కఁడు
సలఘువిధిఁ బట్టి యిచ్చి ♦ తది మేలకదా.

వ. అట్లగ్ని సంస్కారంబు సేసి సిస్తు వచ్చి సయసంతరంబ తచ్చితాసమీపంబున.

క. కసు నస్మలిఁ గోపుంజను
గుసుసఁ దోడఁగ నొక్కసురభి ♦ గుఱువా ల్బరయం
బసువత్సవిక్త్రిఫేనము
నుడిగాలిం దూలిపడియె ♦ సొద్దైప నసఘా.

వ. దానం జేసి యన్నాడెజంఘుండు సంజీవితుండయి యొప్పటియట్లయియుప్పసనాకారంబుతో లరుగుదెంచుచున్న వాఁడట్లగుటయుంగారణం బద్దేపునిచిత్తంబు మహానుభావంబు.

క. [illegible]
[illegible] ♦ సమ్మదమొసఁగన్
[illegible]
[illegible] ♦ నాఁ డవిస్వపుత్రీ.

క. [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

చ. అతఁడును దివ్యబోధమున
నానమయంబున బ్రహ్మసత్కృపా
న్వితుఁడగు కొర్వడం గని పి
సీతతముండగు రాజధర్మనాం
ఖ్యతి యొసగించె విప్రునకుఁ
బేర్పరి తెచ్చినవారు సొమ్మున
ప్రితతియు దైత్యనాయకుఁడు
వంప బకాధిపుఁ బ్రస్తుతించుచున్.

వ. అవ్విప్రుండు ధనసంచయంబు మోచికొని మరలి మరలి చూచుచు సంభ్రమంబునం బోయెఁ దదనంతరంబ.

క. సురపతియుఁ ద్రివిష్టపమున
కరిగె బకాధీశుఁడును ని ♦ జాలయమునకున్
గరిమంబు మెఱయఁ జనియెం
బరితుష్టుండగుచు దైత్య ♦ పాలుం డనుచున్.

క. అని చెప్పి తాత యిట్లను
మనుమనితో నాదరమున ♦ మఱియును బ్రహ్మ
ఘ్నునకును నిష్కృతి గలుగును
వినుము కృతఘ్నునకు లేదు ♦ విమలచరిత్రా.

క. ఆరయ మిత్రద్రోహము
దారుణ మగుపాతకము కృ ♦ తఘ్నతకంటెన్
వైరముగొని విడువవలయు
నారెండు తెఱఁగులవారి ♦ నాప్తులనైనన్.

క. మిత్రుండై హితములు నా
ముత్రికములునై సభద్ర ♦ ములు దలకొలుపున్
మిత్రధనంబులలోనను
మిత్రుడ యెక్కుడనుమాట ♦ మెత్తురు ప్రాజ్ఞుల్.

క. ఉత్తమకులజుండు సుగుణా
యత్తుండు సుస్నేహమతియు ♦ సగుమిత్రునకుం
జిత్తమెలర్ప తెలుంగున
బొత్తున మనవలయు శుభముం ♦ బొందవలసినన్.

చిరకారియను మునికుమారుని చరిత్రము.

క. అతండు చిరకాలనువిచా
రితంబుగాం జేసి యాచ ♦ రించుం గురుభూ
పతివర్య యొద్దియును నద
గతముగం జిరకారినామ ♦ కంబునం బరగున్.

సీ. విను మొక్క కారణం ♦ బున ముని పత్నిపైం
గోపించిచంప న ♦ క్కొడుకుం బనిచి
చుటయేసి వెడలి పో ♦ వుటయును బనులెల్లం
జిరవిచారముతోడం ♦ జేయుంగాన
నచ్చిరకారి యు ♦ ల్లసివిచారించె జ
ననిసంపు నేత మా ♦ నంగరాదు
తొల్లిజంపుటయును ♦ దగదు తండ్రితలంపు
దప్పింతుంగాకని ♦ తలంతునేని

తే. గల్గ్యమం బంకుశ్రీ [illegible] ♦ [illegible]
మాత్స్యరిమ గ[illegible] ♦ [illegible]
బుత్రిభావ మనస్వ[illegible] ♦ [illegible]
పాపమడగింప [illegible] ♦ [illegible]

క. జననీనధంబు [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
జనకానమాన [illegible]
చినవాడిక [illegible] ♦ [illegible]

తే. తల్లి భాతిృక [illegible] ♦ [illegible]
వంశధర[illegible] ♦ [illegible]
యేను [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

వ. అని విచారించు [illegible]

క. [illegible]
చినవాడను [illegible] ♦ [illegible]
దినదినము [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

క. [illegible]
బును [illegible] ♦ [illegible]
తనికి బిడ్డయగ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

వ. అని వితర్కించియుఁ దల్లి తెఱంగుఁ దలంచి.

చ. నరచరణాదిసంఘటిత
కాయముసంజననంబు నప్పు
ట్టరిణికిఁబోలె దల్లి దన
నైనడిగాదొకో యట్లుఁగాక మ
ర్భర మగుగర్భఖేదమును
బట్టికనైన నిజదేహచింతపై
భరమొకయింత లేక పసు
పాటులు నక్కట యెక్కుడింతకున్.

ఆ. వచ్చిపోయిచూచు ♦ వాఁడుగాకిమలఁ
బడసె తల్లిపోలెఁ ♦ బట్టితోడఁ
సంగ్రహి చెప్ప నిట్లు ♦ ధర్మశాస్త్రంబుల
సంబి గౌరవమున ♦ నధిక యగుట.

ఆ. బాలుఁడైన గాని ♦ ప్రౌఢుఁడైననువృద్ధుఁ
డైన నొక్కవిధము ♦ యర్మిలియును
సరయు భరము తల్లి ♦ కాపదార్థంబు జ
గంబునిలిమి కెల్లఁ ♦ గారణంబు.

ఆ. జుదరిజంతుస్సులకు ♦ గురులకు నెమ్మెయిఁ
పలుప నొక్కసారి ♦ తల్లివలయు
నూఱుతిల్లిగలదు ♦ నుంసపోటులను వ
న్నూపు నివాసమైన ♦ చోటఁగాక.

క. అన్యాయ యునమర్థుం డగు,
నన్యాయ నుతః యగు సోన్య ♦ మైతోఁచు జగం

బప్పుడ మాతృవియోగిం,
జెప్పుమువారెల్ల నపుడ • యింతియు లేరుల్.

క. కలవారును లేనివారును న,
బలులు దుర్బలులును మాతృబుద్ధి • ప్రేమనుండఁగా
ఎలదెవ్వరికైన జనని
కలిమియు నత్యంతసౌఖ్య • కరమ్ము నగుంబుల్.

తే. ఇట్టిజనని వధించుట • యెల్లభంగి
నధికపాపమయోరాశి • యగును నిజము
దీని నెఱుఁగండె పసులవాఁ • డైన నఘము
నేల తెంపు వాటిలుఁ జేతు • లెట్టులాను.

వ. అని యిట్లు పెక్కుభంగుల నూహించుచుఁ జిర
కారియగుట నతండు శీఘ్రకారిగాకయుండెం బడసినంతియేని
యుం గలిగ సంతసం దదియుజననింపు.

క. వెడపనికి నాలిఁ జంపం
గోసకుఁ బనిచి వచ్చినాఁడుఁ • గ్రూరాత్మునుం
గడవం బనునోకో పని యని
కదువెనఁ జనుదెంచె నత్రి • కిణముఱు పొఁరఁగిన.

వ. అట్లు నను దెంచునప్పుడు.

క. చిరకారి యెట్లునుం దిన
చిరకారితఁ జూపుఁగాక • శీఘ్రపుఁ బటు
మురటిల్లఁ జేయునే నను
వెరవరి వాఁ డిట్టిసనికి • వేగిరపడునే.

వ. అని పుత్రుని నుద్దేశించి.

చ. చిరముగ గర్భవాసమునఁ
జెందితిపుత్ర ! చిరంబుగాఁగ ని
న్నరసెఁ గదయ్య తల్లి యన
యంబును నేఁ బనుపంగఁ బూనియుం
జిరమగునట్టు లిత్తెఱఁగు
నేఁతఁదలంచితి యేని సత్కృపా
పర చిరకారి నాఁ బరఁగు
భాసితనామము సార్థకంబగున్.

ఆ. నాకు నాతపంబు ♦ నకు నిందరాకుండ
దురితభయమునిన్నుఁ ♦ బొరయకుండ
నెమ్మిఁ జేసి తిన్న ! ♦ నీచిరకారిత
సకలభూతములును ♦ సంస్తుతింప.

వ. అనుచుం జనుదెంచి నివాసంబు ప్రవేశించినం గని చిరకారి నిజకరంబున నున్నవధసాధనంబు డిగ్గవిడిచి యగ్గాతమవంశవర్యుచరణంబులు శిరంబు మోవం బ్రణామంబు సేసెం బత్నియుం జాఁగిలి మ్రొక్కె నయ్యిరువుర నెత్తి శోకబాష్పంబులానందాశ్రువులుగా నమ్మునివరుండు దనయుని గాఢాలింగనంబును మూర్ధఘ్రాణంబునుం జేసి దీవనలం బొగడ్తల నభినందించి దానును వారును సుఖాసీనులై యుండి యిట్లనియె.

క. కార్యవిచారము చిరముగ
ధైర్యముతో నడవవలయుఁ ♦ దత్తత్క్రియలం

దార్ఢ్యఁ దవార్ఢ్యఁబు వీడని
యార్యులు సేయుదురు నిశ్చ ♦ యంబుదిరముగన్.

వ. అని నిర్దేశించె నట్లా చిరకారిచిరకారిత్వంబు సఫలత్వంబునొంది వినుతిం బొందె.

క. మిత్రత్వము శత్రుత్వముఁ
బాత్రతయు నపాత్రతయును ♦ బరికించు నుపా
క్షత్రుఁడు చిరతరగణనా
గూత్రితముగ దానవల్ల ♦ శోభములనొందున్.

క. కాపునఁ గురువంశోత్తమ!
సిప్రుని సదసత్ప్రకార ♦ నిశ్చయము స్థిరం
బై వెలుఁ జేయుమీ యది
గావించుం జిరముత్తైన ♦ కార్యఫలములన్.

క. విను సుచిరవృత్తిఁ జేసిన
పని కర్తను నావహించుఁ ♦ బశ్చాత్తాపం
బనఘా! చిరభావితను
ర్ధనిరూపణాకృతము శోభముఁ ♦ దేజముఁ దెచ్చున్.

ప్ర థ మ భా గ ము.

సం పూ ర్ణ ము.

ఆంధ్ర ప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము.

రాజమహేంద్రవరము.

(1911.)

నవలలు:—నవరసభరితములగు నవలలు, పుణ్యచరిత్రములు, పురాణములు, ముచ్చటైన బొమ్మలతో, ముద్దులొలుకు క్యాలికో బైండుతో 200 పుటలకుఁ దక్కువగాకుండ, రెండుమాసములకొక్కటిగా వెలువడుచుండును.

నిబంధనలు.

1. ఇందుఁ జందాదారుగఁ జేరువారు ప్రవేశరుసుము క్రింద రు 0-8-0 లు ముందుగా చెల్లింపవలయును.

2. ఇందు రెండేసిమాసముల కొక్కటిగ వెలువడుచుండు క్యాలికో బైండుగల ప్రతిగ్రంథమును రు 1-0-0 వెలకుఁ జందాదారులకుఁబంపుచుందుము.

3. గ్రంథములఁ బంపుటకగు పోస్టేజి మొదలగు ఖర్చులన్నియును జందాదారులే భరించవలయును.

4. చందాదారులగువారు వెనుకటి గ్రంథములన్నియును గొనవలయునను నియమములేదు, కాని వారుకోరినచో వెనుకటి పుస్తకములు కూడఁ జందాదారుల వెలకే పంపుచుందుము. క్రొత్తగ వెలువడుచుండు గ్రంథములు మాత్రము చందాదారులు తప్పక పుచ్చుకొనుచుండవలెను.

5. ఇందుఁ బ్రకటింపఁబడు ననుబంధములు చందాదారులు తప్పక పుచ్చుకొనవలయునను నియమములేదు, కోరినవారికే పంపుచుందుము.

6. సంవత్సరముచందా-అనగా ముందుప్రకటింపఁబడు ఆఱుపుస్తకములకు రు 7-2-0 లు ముందుగఁబంపువారికి ఆఱుపుస్తకములవలకు ప్రతిపుస్తకమును రిజిష్టరు బుక్కుపోస్టుగా పంపుచుందుము. అట్లుపంపినవారికి ప్రతిపుస్తకమునకు చెల్లింపవలసిన మనిఆర్డరు కమీషను 0-12-0 లును రిజిష్టరు ఖర్చు 0-12-0 లు రు 1-8-0 లును కూడివచ్చును.

(జూలై 1922)

అధ్యక్షుఁడు,
అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామి.